

ANGLICYZMY W JĘZYKU NIEMIECKIM

czyli

moje refleksje po kursie języka angielskiego w Cork English College
w ramach programu Erasmus +

Edukacja szkolna
akcja *Mobilność kadry edukacji szkolnej*
projekt *Kadra edukacyjna XXI wieku*

Autor: Piotr Rydarowicz
nauczyciel dyplomowany języka niemieckiego
w I Liceum Ogólnokształcącym im. M. Kopernika w Żywcu

/źródło: Deutsch retten! – uwolnij język niemiecki od anglicyzmów. Blog.tyczkowski.com/

Od pewnego czasu zauważam coraz powszechniejsze użycie anglicyzmów w tekstach podręczników do nauki języka niemieckiego. W ciągu 20 lat mojej pracy zawodowej jako nauczyciela języka niemieckiego w liceum miałem okazję uczyć z różnych podręczników, poczynając od serii *Deutsch - deine Chance*, poprzez *Alles klar*, aż po podręcznik *Welttour* oraz liczne wznowienia tych serii. Jak w pierwszym z tych podręczników prawie niemożliwe było znalezienie jakiegokolwiek angielskiego zamiennika niemieckich słówek, tak w podręczniku, z którego uczę obecnie, *Welttour Deutsch*, nie ma wręcz oryginalnych tekstów, w których nie znalazłoby się jakieś angielskie słówko.

Refleksja ta oraz wspomniany kurs języka angielskiego w Cork skłoniły mnie do przeanalizowania stron internetowych pod kątem artykułów poświęconych anglicyzmom w języku niemieckim oraz wspomnianej serii *Welttour Deutsch* pod kątem występujących w niej angielskich „zamienników” dla niemieckich słówek i zwrotów.

W jednym z artykułów *„Deutsch retten! – uwolnij język niemiecki od anglicyzmów”* autorstwa Łukasza Tyczkowskiego czytamy m.in., że:

„Anglicyzmy są w języku niemieckim czymś, co budzi spore kontrowersje. Jedni nie potrafią bez nich żyć, inni wręcz nienawidzą sytuacji, gdy jakieś angielskie słówko wkrada się do tekstu lub czyjejs wypowiedzi. Ja osobiście staram się je ograniczyć do absolutnego minimum, zamiast downloaden mówię herunterladen, zamiast Song mówię Lied, zamiast File mówię Datei itd. Takie przykłady można mnożyć i mnożyć, ponieważ język niemiecki jest obecnie przepełniony słówkami angielskiego pochodzenia, stąd określenie Denglisch. Problem ten zauważają językoznawcy i miłośnicy czystego niemieckiego, pokazując innym użytkownikom języka, że można mówić po niemiecku bez używania angielskich słówek. Niedawno powstał projekt mający na celu pokazanie nam, że każde angielskie słówko ma swój niemiecki odpowiednik. Projekt ten to deutschretten.com.”

Wymiana każdego anglicyzmu na niemiecki odpowiednik nie jest, moim zdaniem, właściwą formą dbania o czystość języka. Uważam, że język niemiecki wzbogacony o anglicyzmy jest bardziej naturalny niż „sztuczne” dbanie o jego czystość i zastępowanie wszędzie, gdzie się tylko da, rodzimymi słówkami. Czy tego chcemy czy nie, język angielski jest wszechobecny, a więc w sposób naturalny występuje również w języku obcym. Ja osobiście widziałbym tu dla uczących się języka niemieckiego więcej zalet niż wad.

W innym tekście internetowym autorstwa Pauliny Mikołajczyk-Dróźki *„Anglicyzmy w języku niemieckim, czyli ucz się języka angielskiego, aby zrozumieć język niemiecki”* czytamy:

„[tytuł] Brzmi, jak absurd, lecz prawie każdy nauczyciel uczący języka niemieckiego zetknął się z coraz większą ilością słówek angielskich w tekstach niemieckich. Również w podręcznikach szkolnych pojawiają się tzw. anglicyzmy (Anglizismen). Jest to nowa tendencja w rozwoju języka niemieckiego, której nie należy lekceważyć. Zapożyczenia stały się nieodłącznym elementem świata polityki, sportu, gazet (nawet tych najbardziej prestiżowych), radia itd. Wzbudza ona wiele emocji, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych. Zwolennicy anglicyzmów argumentują, że przenikanie słów angielskich wzbogaca i ożywia język niemiecki oraz ułatwia porozumiewanie się w dziedzinie techniki, komputerów i w świecie ogólnej globalizacji. Angielski jest krótszy, poręczniejszy i w niektórych sytuacjach bardziej praktyczny i precyzyjny.”

Podobnie refleksje znajdziemy w tekście Angeliki Griner pt. „*Angielskie czasowniki w języku niemieckim*”

„Choć zapożyczenia z języka angielskiego są obecnie nieodłącznym elementem wielu branż, między innymi świata mody, sportu oraz technologii, ich stosowanie wciąż wzbudza wiele kontrowersji. Przeciwnicy anglicyzmów swoją niechęć argumentują „zaśmiecaniem” języka ojczystego, który ich zdaniem tym sposobem ubożeje. Zwolennicy dopatrują się natomiast w zapożyczeniach ubogacenia językowego oraz możliwości bardziej dokładnego przekazywania informacji. Pod wieloma względami język angielski jest bardziej precyzyjny i kompaktowy niż niemiecki. Wiele angielskich słów na tyle weszło w obieg w innych językach, że zastępowanie ich na siłę rodzimymi ekwiwalentami brzmi komicznie. Wyobrażacie sobie zastępować słowo „blog” słowem „Internettagebuch”? A może zamiast na „Training” wybieracie się na „Körpertüchtigung”? Zresztą, przecież wszyscy „czatujemy”, „googlujemy”, czekamy na „weekend” i nie zastanawiamy się, jak zastąpić te słowa czymś bardziej polskim. Standardy językowe zmieniają się tak, jak zmienia się świat i rzeczywistość. Podchwytywanie nowych tendencji przez ludzi pociąga za sobą większą tolerancję ze strony językoznawców. To, co niegdyś było nie do pomyślenia, dziś ma zastosowanie i istnieje w słowniku.”

Jak duża jest skala zjawiska, uświadomimy sobie analizując „*Indeks anglicyzmów*” wydawnictwa IFB Verlag Deutsche Sprache GmbH. Wydanie z roku 2019 zawiera około 7500 anglicyzmów. Na stronie:

<https://vds-ev.de/denglisch-und-anglizismen/anglizismenindex/ag-anglizismenindex/>

można zapoznać się z ich listą oraz ich niemieckimi odpowiednikami.

Zainteresowanych zgłębieniem wiedzy na temat anglicyzmów w języku niemieckim odsyłam również do lektury artykułu dra Witolda Sadzińskiego pt: „*Anglicyzmy w języku niemieckim up to date*”, z którego pochodzi poniższy fragment, nawiązujący do wspomnianego przeze mnie *Indeksu anglicyzmów*.

„W *Indeksie anglicyzmów* wydawanym przez Verein Deutsche Sprache (Junker red. 2011) znajdujemy ok. 7500 zapożyczeń angielskich w języku niemieckim. Autorzy podzielili je na trzy kategorie. Są to kolejno: (1) wyrazy, które wypełniają zaistniałe luki leksykalne; (2) elementy, które mają mniej lub bardziej równoważne rodzime odpowiedniki i tym samym legitymują się walorem komplementarności, szczególnie w warstwie stylistycznej; (3) leksemy stanowiące zagrożenie dla istniejących, utrwalonych i pełnych ekwiwalentów niemieckich (Junker red. 2011, s. 7; por. również Sadziński 2012)”.

Upraszczając wywód dra Sadzińskiego, można powiedzieć, że niektóre angielskie słówka są tak mocno zakorzenione w języku niemieckim, że użycie zamiennie niemieckiego słowa brzmi sztucznie. Oto kilka przykładów:

Morgens esse ich nur Cornflakes. ??? → Morgens esse ich nur Maisflocken.

Mein alter Computer ist gestern kaputt gegangen. ??? → Mein alter Rechner ist gestern kaputt gegangen.

Niejednokrotnie anglicyzmu nie da się w ogóle zastąpić:

Dieses T-Shirt gefällt mir am besten.

Ich bin ein großer Fan des Filmes „Der Herr der Ringe“.

Das Interview mit Joaquin Phoenix, dem Hauptdarsteller im Drama „Joker“ habe ich mir mit großem Vergnügen angesehen.

W języku niemieckim mamy też dużo anglicyzmów, które, występując zamiennie, nie zaburzają znacząco kontekstu:

Der neue Song von „die Prinzen“ gefällt mir sehr. = Das neue Lied von „die Prinzen“ gefällt mir sehr.

Deutsche Teenager tragen gerne bunte Klamotten. = Deutsche Jugendliche tragen gerne bunte Klamotten.

Często jednak użycie anglicyzmów zamiast niemieckich słówek zależy od rodzaju tekstu, branży, jakiej tekst dotyczy, osoby piszącej lub mówiącej, często również od jej wykształcenia, przynależności do danej grupy oraz wielu innych czynników. Branżą najbardziej zdominowaną przez anglicyzmy są moda i reklama oraz branża komputerowa.

Dla zobrazowania popularności anglicyzmów w języku niemieckim podaję listę tych najczęściej używanych wraz z ich niemieckimi odpowiednikami:

- Drink – Getränk
- Ticket – Fahrkarte
- Look – Aussehen
- Webcam – Netzkamera
- Job – Arbeit
- jobben – arbeiten
- Backup – Sicherungskopie
- sexy – aufreizend
- Baby – Säugling
- Training – Körpertüchtigung
- Interview – Befragung, Unterredung

- Blog – Internettagebuch
- joggen – laufen
- Jogging – Dauerlauf
- Touchscreen – Berührungsbildschirm
- Keyboard – Tastatur
- Poster – Plakat
- Design – Gestaltung
- Update – Aktualisierung
- Coffee to go – Kaffee zum Mitnehmen
- Cash – Bargeld
- Juice – Saft
- Blackout – Erinnerungslücke, Filmriss
- leasen – mieten
- News – Nachrichten
- Meeting – Treffen, Sitzung, Besprechung
- Event – Veranstaltung, Ereignis
- Standby – Bereitschaft, Wartebetrieb
- downloaden – herunterladen
- Laptop – Klapprechner
- Payback Card – Rabattkarte
- Soundtrack – Filmmusik, Tonspur
- Sale – Ausverkauf, Schlussverkauf
- bowling – Kegeln
- relaxen – sich erholen / sich entspannen
- checken – verstehen, kontrollieren
- Copyright – Urheberrecht
- Boom – Hochkonjunktur
- Boykott – Verweigerung, Absperrung
- Hit – Schlager
- Import – Einfuhr
- fit – leistungsfähig
- Jet – Düsenflugzeug
- kidnappen – entführen
- Manager – Geschäftsleiter, Betreuer
- Management – Unternehmungsleitung
- Killer – Mörder
- Recycling – Wiederverwendung
- Airline – Fluggesellschaft
- Discount – Preisnachlass
- fair – ehrlich
- Hobby – Steckenpferd
- Service – Kundendienst
- Camp – Lager
- Cockpit – Pilotkabine, Fahrersitz
- discovern – entdecken
- City – Innenstadt
- File – Datei
- Song – Lied
- Tattoo – Tätowierung
- cool – locker / toll
- Teenager – Jugendliche
- trendy – modisch

- starten – beginnen / anfangen
- Outfit – Aussehen
- shoppen – einkaufen
- Shop – Geschäft, Laden
- Team – Gruppe
- Teamwork – Gruppenarbeit
- Babysitterin – Kinderbetreuerin
- Boys – Jungs
- Business - Geschäft

Oto przykłady zdań z anglicyzmami z podręcznika *Welttour Deutsch* i to tylko z części 2:

Mein Zimmer ist renoviert und total cool.

Immer mehr Kinder und Jugendliche wachsen bei Alleinerziehenden oder in Patchworkfamilien auf.

Viele von ihnen tragen Tattoos.

Hi, ich heiße Evita.

Wir zeigen dir, was zurzeit trendy ist.

Wir präsentieren Must-haves für den Kleiderschrank jedes Teenagers.

Zu einem coolen Outfit gehören Kleidung, Kosmetika und Accessoires.

Ein modischer Teenager sollte in seinem Kleiderschrank weiße Sneakers haben.

Wir starten um 20 Uhr.

Er möchte in Mailand Modemanagement studieren.

Du möchtest dich beim Sport so richtig auspowern.

Sport im Team macht besonders viel Spaß.

Sweatshirts und T-Shirts sind verboten.

Ab 13 dürfen Kinder leichte Jobs ausüben.

In der Freizeit macht sie am liebsten Shopping.

Sie geht am liebsten mit ihrer Mutter shoppen.

Wir schauen nach neuen Trends.

Ich kaufe am liebsten online.

Trotzdem sehe ich immer originell aus, weil ich im Secondhandladen kaufe.

Mike Singer ist ein deutscher Sänger und Songwriter.

Im Jahr 2012 lädt Mike Covers von bekannten Stars aus dem Internet hoch und stellt eigene Songs online.

2013 nimmt er an der Castingshow „The Voice Kids“ teil.

Ponadto w ćwiczeniach pojawiają się pojedyncze słówka:

Skateboard, Inlineskate, Lunchbox, USB-Stick, Powerbank, Pullover, Babysitter, CD, Souvenirshop, Shampoo, fair

Na koniec przykład konspektu lekcji o anglicyzmach w języku niemieckim dla poziomu zaawansowania IV.1 / III.2.

TEMAT: Anglicyzmy w języku niemieckim

CEL GŁÓWNY: - uświadomienie uczniom wpływu języka angielskiego na inne języki
- zapoznanie uczniów z powszechnymi anglicyzmami w języku niemieckim

CELE OPERACYJNE:

Uczeń: - potrafi wskazać w tekście słówka zapożyczone z języka angielskiego
- potrafi połączyć w pary słówko pochodzenia angielskiego z jego niemieckim odpowiednikiem
- potrafi zastąpić odpowiednim słowem niemieckim wyraz zapożyczony

METODY: - podająca, - ćwiczeniowa

FORMY PRACY: - zbiorowa, - w parach, - indywidualna

PRZEBIEG LEKCJI:

1. Wprowadzenie do tematu

Prezentacja krótkiego referatu na temat anglicyzmów w języku niemieckim, wyjaśnienie pojęcia „anglicyzm” oraz dlaczego pojawiają się one w innych językach.

Definicja anglicyzmu:

anglicyzm – wyraz, zwrot, konstrukcja składniowa przejęte z języka angielskiego lub na nim wzorowane. /Słownik języka polskiego PWN/

Referat – patrz powyżej: „*Anglicyzmy w języku niemieckim*”

2. Podanie tematu lekcji: „Anglicyzmy w języku niemieckim”

3. Rozgrzewka językowa

Nauczyciel zadaje pytanie: Jakie anglicyzmy znacie? Propozycje uczniów zostają zapisane na tablicy np. das Team, die E-Mail, der Job, das T-Shirt itp.

Dla zobrazowania zagadnienia nauczyciel zapisuje na tablicy przykładowe zdanie, w którym występuje wyjątkowo dużo anglicyzmów.

Zu einem coolen Outfit jedes trendy Teenagers gehören T-Shirt, Jeans, Sneakers und Accessoires.

Nauczyciel wyjaśnia, że tak dużo angielskich słówek w jednym zdaniu nie zdarza się często, jednak w ten sposób uzmysławia uczniom skalę zjawiska. Ponadto przykład ten, choć może wymyślony na potrzeby lekcji, pokazuje, jak mocno język angielski przeniknął do języka niemieckiego oraz, że znajomość języka angielskiego pomaga w nauce oraz zrozumieniu języka niemieckiego, a więc ułatwia komunikację, co jest nadrzędnym atutem w nauce języków obcych.

4. Przebieg lekcji

Ćwiczenie 1

Uczniowie otrzymują kartki z 10 zdaniami. W parach podkreślają anglicyzmy, następnie słówka pochodzenia angielskiego zostają zapisane na tablicy i w razie konieczności przetłumaczone na język polski.

1. Ich habe von meinen Großeltern einen Discman zum Geburtstag bekommen.
2. Julia hat ein Tattoo am Bein.
3. Die Secondhand-Gechäfte sind ein Paradies für Individualisten.
4. In unserer Klasse sind viele an Bungeejumping interessiert.

5. Ich höre jetzt die schönsten Lovesongs der Welt.
6. Unser Camp hat direkt am See gelegen.
7. Heute sind die illustrierten Storys sehr populär.
8. Beatrice ist eine Beauty.
9. Ich habe mir ein neues T-Shirt gekauft.
10. Meine ältere Schwester hat gestern ein Baby geboren.

Poprawne rozwiązanie:

1. Ich habe von meinen Großeltern einen Discman zum Geburtstag bekommen.
2. Julia hat ein Tattoo am Bein.
3. Die Secondhand-Geschäfte sind ein Paradies für Individualisten.
4. In unserer Klasse sind viele an Bungeejumping interessiert.
5. Ich höre jetzt die schönsten Lovesongs der Welt.
6. Unser Camp hat direkt am See gelegen.
7. Heute sind die illustrierten Storys sehr populär.
8. Beatrice ist eine Beauty.
9. Ich habe mir ein neues T-Shirt gekauft.
10. Meine ältere Schwester hat gestern ein Baby geboren.

Ćwiczenie 2

Uczniowie pracują indywidualnie: otrzymują ćwiczenie na kartkach, w którym podane są słowa (anglicyzmy) oraz ich niemieckie odpowiedniki z dziedziny technologii oraz branży komputerowej. Zadaniem uczniów jest połączyć je w pary. Następnie uczniowie sprawdzają ćwiczenie z kolegą / koleżanką z ławki, a później ćwiczenie zostaje sprawdzone na forum. Nieznane słowa zostają zapisane na tablicy i przetłumaczone.

1. Computer	a) Aktualisierung
2. Monitor	b) Netzkamera
3. Keyboard	c) senden
4. Webcam	d) Berührungsbildschirm
5. Blog	e) herunterladen
6. mailen	f) Internettagebuch
7. File	g) Datei
8. downloaden	h) Tastatur
9. Update	i) Bildschirm
10. Touchscreen	j) Rechner

Poprawne rozwiązanie:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
j	i	h	b	f	c	g	e	a	d

Ćwiczenie 3

Uczniowie ponownie pracują w parach: otrzymują 10 zdań, każde zdanie zawiera po jednym anglicyzmie. Zadaniem uczniów jest zamienić ów anglicyzm na niemieckie słowo. Następnie nauczyciel rozdaje rozwiązane ćwiczenie. Uczniowie sprawdzają ćwiczenie, na koniec zostaje ono omówione na forum.

1. Deutsche Teenager interessieren sich für die Geschichte Deutschlands immer weniger.
2. Michael Jackson ist der King of Pop.
3. Du musst dein Wissen checken.
4. Herzlich Willkommen zu den 18-Uhr-News.
5. Das Match Deutschland gegen Polen war sehr gut.
6. Er hat das nötige Know-how für diesen Auftrag.
7. Am besten gefallen mir die Songs von Rihanna.
8. Monika geht mit der Mutter shoppen.
9. Dein Outfit gefällt mir sehr.
10. Die Polizei hat den Killer letzte Nacht gefangen genommen.

| Aussehen | kontrollieren | Mörder | Jugendliche | Spiel |

| Wissen | einkaufen | Nachrichten | Popkönig | Lieder |

Poprawne rozwiązanie:

1. Deutsche Jugendliche interessieren sich für die Geschichte Deutschlands immer weniger.
2. Michael Jackson ist der Popkönig.
3. Du musst dein Wissen kontrollieren.
4. Herzlich Willkommen zu den 18-Uhr-Nachrichten.
5. Das Spiel Deutschland gegen Polen war sehr gut.
6. Er hat das nötige Wissen für diesen Auftrag.
7. Am besten gefallen mir die Lieder von Rihanna.
8. Monika geht mit der Mutter einkaufen.
9. Dein Aussehen gefällt mir sehr.
10. Die Polizei hat den Mörder letzte Nacht gefangen genommen.

5. Utrwalenie materiału i podsumowanie lekcji

Rozwiązując poniższe zadanie uczniowie powtarzają i utrwalają poznane na lekcji anglicyzmy. Tym razem uczniowie pracują samodzielnie. Zwycięzca tego zadania nagrodzony zostaje oceną bardzo dobrą.

Ćwiczenie 4

W podanych zdaniach anglicyzmy zostały błędnie wpisane. Zamień anglicyzmy miejscami, tak aby zdanie było poprawne.

1. Ich gehe am Wochenende mit meiner Mutter downloaden.
2. Dein Match ist für mich zu extravagant.
3. Am besten gefällt mir der Computer von Britney Spears „Baby One More Time“.
4. Das Camp Deutschland gegen Polen war sehr gut.
5. Natalie hat ein Blog am Arm.
6. Unser T-Shirt hat direkt am Strand gelegen.
7. Mein alter Song ist gestern kaputt gegangen.
8. Ich verdiene mit meinem Tattoo auch Geld.
9. Dieses Outfit habe ich von meinen Eltern zum Geburtstag bekommen.
10. Welche Filme darf man kostenlos shoppen?

Poprawne zdania:

1. Ich gehe am Wochenende mit meiner Mutter shoppen.
2. Dein Outfit ist für mich zu extravagant.
3. Am besten gefällt mir der Song von Britney Spears „Baby One More Time“.
4. Das Match Deutschland gegen Polen war sehr gut.
5. Natalie hat ein Tattoo am Arm.
6. Unser Camp hat direkt am Strand gelegen.
7. Mein alter Computer ist gestern kaputt gegangen.
8. Ich verdiene mit meinem Blog auch Geld.
9. Dieses T-Shirt habe ich von meinen Eltern zum Geburtstag bekommen.
10. Welche Filme darf man kostenlos downloaden?

6. Zadanie domowe

Poszukaj w internecie lub innych źródłach 10 zdań, w których użyto innych anglicyzmów, niż poznane na lekcji. Zapisz te zdania w zeszycie i podkreśl wyraz angielski. Następnie w miejsce angielskich słówek wpisz ich niemieckie odpowiedniki.